

LOVIISAN KAUPUNGIN ASiantuntijalausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 24/2026 vp)

1. Yleinen arvio lakiesityksestä

Loviisan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua ydinenergialain kokonaisuudistuksesta. Kaupunki pitää uudistusta tarpeellisenä ja hyvin valmisteltuna. Lakiesitys vastaa ydinenergia-alan teknologian kehitykseen, lupaprosessien sujuvoittamisen tarpeisiin, turvallisuusvaatimusten modernisointiin sekä EU- ja kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanoon.

Uudistuksen tavoitteet – turvallisuus, ennakoitavuus ja investointiympäristön vahvistaminen – ovat Loviisan kaupungin näkökulmasta kannatettavia.

2. Kuntien asema ja vaikutusmahdollisuudet

2.1 Sijaintikunnan puoltava lausunto kaikissa lupa-vaiheissa

Loviisa katsoo, että sijaintikunnan roolin tulee olla vahvempi kuin mitä lakiesityksen luonnos nykyisin edellyttää.

Loviisa tukee Eurajoen kunnan esittämää kantaa, jonka mukaan:

- sijaintikunnan puoltava lausunto tulee vaatia jo periaatepäätösvaiheessa, mikäli sijoituspaikka on tiedossa
- puoltovaatimus tulee ulottaa **kaikkiin ydinlaitosten lupiin**, myös niihin, joita käsittelee Säteilyturvakeskus (kuten pienreaktorit ja muut ydintekniset laitokset)

Tämä on välttämätöntä paikallisen hyväksyttävyyden varmistamiseksi. Suomessa ydinvoimahankkeet ovat perinteisesti edenneet vain silloin, kun sijaintikunta on antanut niille selkeän tukensa.

2.2 Kuntien muutoksenhakuoikeus

Loviisa kannattaa Kuntaliiton esitystä siitä, että

- kunnan valitusoikeus tulee kirjata lakiin nimenomaisesti,
- muutoksenhakuoikeuden tulee kattaa kaikki päätökset, joilla on vaikutuksia kunnan olosuhteisiin, turvallisuuteen, maankäyttöön tai infrastruktuurivastuisiin.

3. Tiedonsaanti ja viranomaisten velvollisuudet

Loviisa pitää välttämättömänä, että uuteen lakiin sisällytetään **selkeä ja velvoittava tiedonantovelvollisuus** toiminnanharjoittajille ja viranomaisille.

Tiedonantovelvoitteen tulee koskea muun muassa:

- ydinmateriaalien ja ydinteknisten laitosten lupia ja muutoksia
- polttoaineen tuontia, latausta ja käyttöönoton aikatauluja

- tehonkorotuksia ja merkittäviä muutostöitä
- poikkeamatilanteita, häiriöitä, valmius- ja säteilyvaaratilanteita
- ympäristölupien seurannan tuloksia
- ympäristön säteilytarkkailun tuloksia
- radioaktiivisten aineiden määrän muutoksia

Eurajoen kunta on perustellusti korostanut näiden tietojen keskeisyyttä kunnan oman varautumisen, turvallisuussuunnittelun ja infrastruktuuripäätösten kannalta. Loviisa yhtyy tähän näkemykseen.

4. Maankäyttö, kaavoitus ja rakentaminen

Loviisa tukee Kuntaliiton linjausta, että:

- ydinlaitoksen tulee sijaita asemakaavan mukaisella alueella
- STUKin ja kunnan tulee käydä tiivistä vuoropuhelua sijaintipaikan soveltuvuudesta
- maankäyttöön kohdistuvat rajoitukset (suojavyöhykkeet, varautumisalueet, infrastruktuurin sijoittaminen) **eivät saa aiheuttaa kunnalle kustannuksia**

Lisäksi Loviisa korostaa, että maa- ja vesialueiden käytön rajoitukset tulee korvata kunnalle ja maanomistajille sekä, että kunnan ei tule vastata ydinlaitosten turvallisuuteen liittyvien maankäytöllisten rajoitteiden kustannuksista.

5. Kustannusvastuut ja varautuminen

Loviisa katsoo, että kunnalle ei saa muodostua kustannuksia ydinlaitosten toiminnasta missään normaalissa tai normaalista poikkeavassa tilanteessa, eikä myöskään ydinjätteiden lisääntymisen tai alkuperän muutosten seurauksena.

Toiminnanharjoittajan tulee vastata:

- valmius- ja pelastustoimintaan liittyvistä kustannuksista
- turvallisuuteen liittyvien varusteiden hankinnasta
- tiedottamisesta, koulutuksesta ja yhteistoiminnasta
- ympäristön säteilytarkkailusta ja sen kustannuksista

Nämä linjaukset ovat yhdenmukaiset Eurajoen kunnan ja Kuntaliiton lausuntojen kanssa.

6. Ydinjätteet, loppusijoitus ja kansainvälinen jätehuolto

Loviisa pitää perusteltuna, että Suomessa syntynyt ydinjäte loppusijoitetaan edelleen Suomessa ja, että ulkomaisen ydinjätteen tuonti on luvanvaraista ja tiukasti rajattua.

Loviisa yhtyy Eurajoen kunnan vaatimukseen, että:

- loppusijoituskunnan puoltava lausunto tulee olla aina edellytys
- myöskään poikkeusmenettelyllä tuotava ulkomainen ydinjäte **ei saa päätyä kunnan alueelle ilman kunnan nimenomaista hyväksyntää**

7. Ydinvoimahankkeiden merkitys Loviisan ja koko alueen taloudelliselle kehitymiselle

Ydinvoima on Loviisan kaupungin tärkein yksittäinen elinvoimatekijä. Lakiesityksessä todetaan, että ydinlaitoksilla on merkittäviä vaikutuksia kuntatalouteen, työpaikkoihin ja aluekehitykseen.

Loviisassa tämä näkyy konkreettisesti:

7.1 Kiinteistöverotulot ja kunnallistalous

Ydinlaitokset tuottavat merkittävät ja pitkäkestoiset kiinteistöverotulot, jotka mahdollistavat kaupungin investoinnit, tukevat laadukkaiden palveluiden järjestämistä ja vahvistavat taloudellista vakautta.

7.2 Työllisyys ja yritysvaikutukset

Ydinvoimahankkeet ovat luoneet niin Loviisaan ja Itä-Uudellemaalle, kuin Kymenlaaksoon ja pääkaupunkiseudulle merkittävän palvelu- ja alihankintaverkoston jolla on laaja suoraan työllistävän vaikutuksen. Verkostossa syntyneet työtilaisuudet ovat luonteeltaan osaamisintensiivisiä ja pitkäkestoisia työpaikkoja.

Lakiluonnoksen sujuvat lupaprosessit vahvistavat tätä potentiaalia.

7.3 Investointien vetovoima ja huoltovarmuus

Ydinenergia mahdollistaa sähkön ja lämmön toimitusvarman ja päästöttömän tuotannon, teollisuusinvestointien houkuttelemisen alueelle ja sitä kautta myös alueellisen huoltovarmuuden parantumisen.

Ydinenergian merkitys kasvaa entisestään vihreän siirtymän ja sähköistymisen murroksessa.

7.4 Pitkäaikainen strateginen arvo

Ydinvoimalaitokset ovat harvinaisia, erittäin pitkäikäisiä investointeja (yli 60 vuotta).

Niiden tuoma taloudellinen perusta on Loviisan kaupungille vakauden lähde, selkeä kilpailuetu ja keskeinen osa pitkän aikavälin elinkeinopolitiikkaa.

Siksi on välttämätöntä, että lainsäädäntö turvaa kunnan vaikutusmahdollisuudet ja ennakoitavat toimintaedellytykset.

8. Yhteenveto

Loviisan kaupunki kannattaa ydinenergiain tavoitteita ja katsoo, että uudistus on oikeansuuntainen.

Kaupunki kuitenkin edellyttää seuraavia täsmennyksiä:

- Sijaintikunnan puoltava lausunto vaaditaan kaikissa lupavaiheissa jo periaatepäätöksestä alkaen.

- Kunnalle säädetään velvoittava tiedonsaantioikeus ydinlaitoksen kaikista merkittävistä tapahtumista.
- Maankäyttöön liittyvät rajoitukset eivät saa aiheuttaa kustannuksia kunnalle.
- Valmius- ja pelastustoiminnan kustannuksista vastaa toiminnanharjoittaja.
- Ydinjätteiden määrän tai alkuperän muutokset edellyttävät aina kunnan hyväksyntää.
- Kunnan muutoksenhakuoikeus tulee turvata lailla.
- Ydinvoimahankkeiden merkittävä talous- ja elinvoimavaikutus tulee huomioida lainsäädännössä ja vaikutusarvioissa.

Loviisan kaupungille ydinenergia on sekä turvallisuuskysymys että merkittävä taloudellinen ja alueellinen mahdollisuus. Uudistettava lainsäädäntö luo perustan sille, että kehitys voi jatkua turvallisesti, ennustettavasti ja paikallisesti hyväksyttävällä tavalla.